

SPIS TREŚCI

ABRAMOWSKI EDWARD URSZULA DOBRZYCKA ...	9	wilizowanego habitusu • Kultura a cywilizacja • Debata metodologiczna	
Przestanki myśli społecznej Abramowskiego • Teoria społeczna Abramowskiego • Program społeczny Abramowskiego		ETNOLOGIA ALEKSANDER POSERN-ZIELIŃSKI	66
ALIENACJA JERZY SZACKI	13	Definicja dyscypliny i jej przedmiot • Etnologia a antropologia i dyscypliny pokrewne • Dzieje myśli etnologicznej • Współczesne kontrowersje etnologiczne	
Genealogia i dzieje pojęcia • Wieloznaczność terminu i jej główne aspekty • Problematiczna przydatność pojęcia alienacji		GLOBALIZACJA A ZMIANA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA KATARZYNA GILAREK	72
ANALIZA WIELOWYMIAROWA GRZEGORZ LISSOWSKI	17	Typy globalizacji w ujęciu historycznym • Globalizacja, globalność i globalizm • Globalizacja gospodarcza a państwo narodowe • Charakter powiązań gospodarczych • Regionalizacja • Procesy metropolizacji • Wiedza i gospodarka	
Główne cele analizy wielowymiarowej • Wybrane metody analizy wielowymiarowej		HERMENEUTYKA GRAŻYNA WORONIECKA	80
ASYMILACJA HIERONIM KUBIAK	29	INDYWIDUALIZM I KOLEKTYWIZM JERZY SZACKI	84
Zakres znaczeniowy terminu • Asymilacja narodowa • Asymilacja imigrantów • Asymilacja jako problem — jego aspekty praktyczne i teoretyczne		Wielowymiarowość opozycji • Wielopostaciowość indywidualizmu i kolektywizmu • Indywidualizm jako „ideologia nowoczesna” • Dwa indywidualizmy • Jednostka w perspektywie socjologicznej • Społeczeństwo w perspektywie socjologicznej	
BADANIA WZDŁUŻ CZASU KRZYSZTOF KOSELA, ANTONI SULEK	37	INTERNET KRZYSZTOF OLECHNICKI	92
Ustalenia terminologiczne • Cele badań wzduż czasu • Typy badań wzduż czasu • Dopasowanie planu badania i metod analizy danych wzdużnych		Czym jest Internet? • Geneza Internetu • Wyzwanie dla socjologii i społeczeństwa • Wirtualne społeczności internetowe • Społeczeństwo sieciowe	
BEHAVIORYZM LESZEK KOCZANOWICZ	45	INTERSUBIEKTYWNOŚĆ MAREK CZYŻEWSKI	95
Ewolucja behavioryzmu • Znaczenie behavioryzmu		Trzy źródła pojęcia intersubiektywności • Kategoria intersubiektywności we współczesnej socjologii — ujęcia interpretatywne • Problem intersubiektywności w teorii socjologicznej • Praktyczne aspekty problemu intersubiektywności	
DYSKURS MAREK CZYŻEWSKI	50	KAPITAŁ SPOŁECZNY MARIUSZ KWIATKOWSKI	105
Trzy znaczenia pojęcia dyskursu • Główna kontrowersja wokół dyskursu: Habermas i Foucault • Analiza dyskursu — kwestie sporne • Świadomość dyskursowa • Zintegrowana koncepcja dyskursu publicznego • „Dyskursywny” charakter rzeczywistości społecznej — koncepcje socjologiczne		Rodowód pojęcia • Zaufanie i inne formy kapitału społecznego • Funkcje kapitału społecznego • Kapitał społeczny w ujęciu Putnama • Kontrowersje wokół pojęcia kapitału społecznego	
ELIAS NORBERT ELŻBIETA HAŁAS	59		
Obszar zainteresowań i ogólna charakterystyka dzieła Eliasa • Wyróżniki socjologii Eliasa — procesualność, symbolizacja, czas • Socjogeneza cy-			

KASTA JERZY SZACKI	111	stwa narodowe są narodowe • Czy koniec państw narodowych	
Kasta w znaczeniu metaforycznym • Kasta w znaczeniu ścisłym • Obecne losy systemu kastowego • Kasta a ogólniejsza problematyka teorii społecznej		PODGÓRECKI ADAM ANDRZEJ KOJDER	187
KELLES-KRAUZ KAZIMIERZ JERZY SZACKI	115	Dokonania naukowe w Polsce • Dokonania naukowe za granicą • Sylwetka uczonego i nauczyciela	
Wykładnia materializmu historycznego • Zarys teorii narodu		POKOŁENIE BARBARA FATYGA	193
KŁOSKOWSKA ANTONINA ZBIGNIEW BOKSZAŃSKI	120	Konstrukcja pojęcia „pokolenie” • Relacje między-pokoleniowe • Badania problematyki pokoleń	
KOMPUTERY W BADANIACH SOCJOLOGICZNYCH		POKREWIEŃSTWO SŁAWOJ SZYŃKIEWICZ	197
JAROSŁAW GÓRNIK	123	Pokrewieństwo — etnologiczne korzenie koncepcji • Zasady ustalania pokrewieństwa • Społeczne funkcje pokrewieństwa • Systemy pokrewieństwa	
Komputery w empirycznych badaniach społecznych • Data mining • Komputery w socjologicznych badaniach eksperymentalnych • Symulacje komputerowe		POLACY NA OBCZYŻNIE HIERONIM KUBIAK	202
KOMUNITARYZM ANDRZEJ SZAHAJ	131	Natężenie i kierunki polskiego procesu emigracyjnego • Nazewnictwo • Język i potrzeby oświatowe • Instytucje • Wychodźstwo po 1989 r. — ciągłość i zmiana polskich migracji	
Teoretyczny kontekst komunitaryzmu • Główne płaszczyzny sporu między komunitaryzmem a myślą liberalną • Komunitaryzm — różnice wewnętrzne		PRAWA CZŁOWIEKA, PRAWA OBYWATELA MARIA	
LÉVI-STRAUSS CLAUDE MARIAN KEMPNY	136	MAGOSKA, IRENA RZEPLIŃSKA	210
Antropologia strukturalna — filozoficzne podstawy i metoda • Antropologia — klasyczne problemy i nowe spojrzenie • Kontrowersje wokół strukturalizmu Lévi-Straussa i znaczenie jego twórczości dla rozwoju nauk społecznych		Prawa człowieka • Prawa obywatela	
LUHMANN NIKLAS GRAŻYNA SKĄPSKA	141	RYCHLIŃSKI STANISŁAW MIROSLAW CHAŁUBIŃSKI	215
Prekursorzy i inspiratorzy teorii Luhmanna • Luhmanna teoria systemów społecznych • Teoria społeczeństwa • Socjologia prawa		Koncepcje naukowe Rychlińskiego • Recepcja dokonań Rychlińskiego	
MALEWSKI ANDRZEJ KRZYSZTOF KONECKI	148	RYNEK PRACY WIESŁAWA KOZEK	218
Zainteresowania metodologiczne • Model teoretyczny nauk społecznych • Główne zainteresowania teoretyczno-badawcze • Inspiracje i twórcze kontynuacje		Praca jako szczególne dobro rynkowe • Rynek pracy w perspektywie instytucjonalnej • Segmentacja rynku pracy • Kilka informacji o polskim rynku pracy	
MARKETING PIOTR TADEUSZ KWIATKOWSKI	152	SACRUM I PROFANUM MICHAŁ BUCHOWSKI	226
Marketing a wiedza o społeczeństwie • Marketing jako dyscyplina akademicka • Badania marketingowe		Etymologia terminów • Sacrum fenomenologów religii • Sacrum socjologów i antropologów • Kłopoty z sacrum • Próby umiejscowienia sacrum • Hipotetyczne wyłanianie się sakralnego • Sacrum, religia i nauka	
MOTYWACJA DARIUSZ DOLIŃSKI	157	SOCJOLOGIA POLSKA DO ROKU 1945 MIROSLAW	
Motywacja w najważniejszych systemach teoretycznych • Afektywne i poznawcze mechanizmy leżące u podstaw motywacji • Typy motywacji • Specyficznie ludzkie mechanizmy motywacyjne • Interpersonalne czynniki motywacyjne		CHAŁUBIŃSKI, ANDRZEJ KWILECKI	232
OBCE EWA NOWICKA	165	Socjologia polska do 1918 r. • Okres Polski niepodległej • Okres II wojny światowej	
Pojęcie obcego • Inność i nieznanomość podłożem obcości • Dystans społeczny • Obcość i jej zasięg • Historia zainteresowań opozycją swój-obcy • Swój-obcy w socjologii polskiej		SOCJOLOGIA POLSKA (1945–1989)	
ORGANIZACJE POZARZĄDOWE PIOTR GLIŃSKI ...	170	WŁADYSŁAW KWAŚNIEWICZ	238
Pojęcie organizacji pozarządowych • Teorie organizacji pozarządowych • Właściwości i funkcje organizacji pozarządowych		Fazy przeobrażeń socjologii polskiej po 1945 r. • Czynniki determinujące rozwój socjologii po październiku 1956 r. • Badania historii socjologii polskiej i światowej • Orientacje teoretyczne • Główne nurty badań empirycznych • Warsztat badawczy socjologów • Kilka konkluzji	
PAŃSTWO NARODOWE JERZY SZACKI	179	SOCJOLOGIA POLSKA PO 1989 ROKU JANUSZ	
Problem państwa narodowego w naukach społecznych • Co to jest państwo narodowe • Nowoczesność państwa narodowego • W jakim sensie pań-		MUCHA	250
		Zmiany w nauce, a zwłaszcza w socjologii • Socjologia na uczelniach • Nowe ośrodki badania opinii publicznej • Polska „po Wielkiej Zmianie” i socjologiczne obszary badawcze • Ogólnopolskie zjazdy socjologiczne w latach 1990–2004 • Obecność międzynarodowa	

SOCJOLOGIA ZIEM ZACHODNIH I PÓŁNOCNYH	
WŁADYSŁAW MARKIEWICZ	263
Problematyka badań Ziemi Zachodnich i ich znaczenie dla socjologii polskiej	
SPISKOWE KONCEPCJE HISTORII JANUSZ TAZBIR	266
SPOŁECZEŃSTWA TRZECIEGO ŚWIATA MAREK S. SZCZEPAŃSKI	268
Geneza pojęcia „Trzeci Świat” • Wyznaczniki przynależności do krajów Trzeciego Świata • Perspektywa teorii modernizacji • Nowe wizje globalistyczne	
SPOŁECZEŃSTWO BRONISŁAW MISZTAŁ	274
Spór nominalizmu z realizmem • Społeczeństwo jako zdolność przeżycia i ekspresji	
SPOŁECZEŃSTWO KAPITALISTYCZNE HENRYK DOMAŃSKI	277
Narodziny i rozwój społeczeństwa kapitalistycznego • Teoretyczne analizy społeczeństwa kapitalistycznego • Struktura społeczna społeczeństwa kapitalistycznego • Perspektywy społeczeństwa kapitalistycznego	
SPOŁECZEŃSTWO OBYWATELSKIE GRAŻYNA SKAŃSKA	285
Klasyczne źródła idei • Nowożytna refleksja nad pojęciem społeczeństwa obywatelskiego	
SPRAWIEDLIWOŚĆ WIESŁAW LANG	289
Starożytne i judeochrześcijańskie idee sprawiedliwości • Sprawiedliwość w nowożytnej myśli społecznej i filozoficznej • Koncepty dwudziestowieczne	
STRATYFIKACJA SPOŁECZNA KAZIMIERZ M. SŁOMCZYŃSKI	297
Koncepcja ogólnej pozycji stratyfikacyjnej • Pozycja stratyfikacyjna i jej elementy • Wykształcenie jako element pozycji stratyfikacyjnej • Status zawodowy i dochód jako elementy pozycji stratyfikacyjnej • Rozbieżność czynników pozycji stratyfikacyjnej • Międzygeneracyjna transmisja pozycji stratyfikacyjnej • Teorie stratyfikacji społecznej	
SYSTEM GOSPODARZY TADEUSZ KOWALIK	301
Analiza porównawcza systemów gospodarczych • Kryteria ocen i porównań • Konwergencja	
SYSTEM POLITYCZNY MIROSLAWA GRABOWSKA ...	310
Pojęcia — system, system społeczny i system polityczny • Historia pojęcia i problematyka systemu politycznego • Klasyfikacje i typologie systemów politycznych • Autorytaryzm, totalitaryzm, demokracja	
SYTUACJA SPOŁECZNA ALEKSANDER MANTERYS ..	319
Paradygmat definicji sytuacji • „Sytuacja społeczna” we współczesnych teoriach socjologicznych	
SZANIAWSKI KLEMENS GRZEGORZ LISSOWSKI ...	324
Problem podziału dóbr • Teoria wnioskowań niededukcyjnych • Teoria decyzji — problem racjonalności myślenia i działania • Typologia i wartościowanie informacji • Metody matematyczne w socjologii	
SZCZEPAŃSKI JAN JOLANTA KULPIŃSKA	329
Zainteresowania badawcze • Styl uprawiania socjologii	
ŚMIERĆ KLAS JAN PAKULSKI	335
Symptomy śmierci klas • Przyczyny obumierania klas	
ŚRODOWISKO NATURALNE PIOTR TOBERA	339
Współczesne rozumienie pojęcia „środowisko” • Rozpoznanie zagrożeń i koncepcje naprawcze	
ŚRODOWISKO SPOŁECZNE ZDZIŚŁAWA KAWKA, EWA ROKICKA	343
Zarys historii pojęcia • Typologie ujęć środowiska społecznego • Rodzaje środowisk społecznych	
TERRORYZM WOJCIECH MODZELEWSKI	350
Pojęcie terroryzmu • Opisowy obraz terroryzmu • Skuteczność terroryzmu • Obecne tendencje	
TŁUM ADAM BIELA	353
Tradycyjne wyjaśnienia fenomenu tłumy • Zgromadzenia agoralne i ich rola w historii najnowszej	
TYPY GRUP SPOŁECZNYCH JOANNA HEIDTMAN ...	357
Grupy amorficzne — grupy ustrukturalizowane • Grupy przelotne — grupy o nieograniczonym czasie trwania • Grupy małe — grupy duże • Grupy pierwotne — grupy wtórne • Grupy ekskluzyjne — grupy inkluzyjne • Grupy formalne — grupy nieformalne	
UCZESTNICTWO W KULTURZE WOJCIECH ŚWIĄTKIEWICZ	362
Wzory uczestnictwa w kulturze • Badania uczestnictwa w kulturze • Aktywność kulturalna Polaków	
UPOŚLEDZENIE SPOŁECZNE TOMASZ KAŻMIERCZAK	368
Upośledzenie społeczne a obywatelskość • Prawa społeczne a prawa cywilne i polityczne • Upośledzenie społeczne a bieda i ekskluzja społeczna • Własności upośledzenia społecznego	
WIELOKULTUROWOŚĆ JERZY J. SMOLICZ	376
Różne koncepcje wielokulturowości • Przeciwnicy wielokulturowości • Przyszłość kultur etnicznych	
WPLYW SPOŁECZNY DARIUSZ DOLIŃSKI	380
Pojęcie i przejawy wpływu społecznego • Mechanizmy i techniki wywierania wpływu społecznego • Wpływ społeczny a zmiana postaw	
WSKAŹNIKI HENRYK DOMAŃSKI	386
Podstawowe założenia teorii wskaźników • Dobór wskaźników a problem pomiaru • Ocena poprawności doboru wskaźników — trafność i rzetelność • Rodzaje wskaźników • Nowoczesne metody oceny wskaźników zjawisk społecznych	
WYBORY RADOŚLAW MARKOWSKI	393
Historia prawa do głosowania • Systemy wyborcze • Zależność między systemem wyborczym a systemem partyjnym	
WYWIAD SOCJOLOGICZNY KRYSZYNA LUTYŃSKA ..	399
Krótką historią metody • Charakterystyka metody • Refleksje nad metodą i jej oceną	

WZÓR KULTUROWY ALDONA JAWŁOWSKA, MARIAN KEMPNY	404
Geneza pojęcia — „wzór kulturowy” w antropologii	
• Kategoria wzoru kultury w teorii społecznej •	
Kategoria „wzór kulturowy” w socjologii polskiej	
ZACHOWANIA ZBIOROWE BRONISŁAW MISZTAŁ ..	410
Różne ujęcia teoretyczne	
ZALEŻNOŚCI STATYSTYCZNE GRZEGORZ LISSOWSKI	413
Cele analizy zależności statystycznych • Zależności statystyczne między dwiema zmiennymi • Zależności statystyczne między wieloma zmiennymi	
ZARZĄDZANIE KAZIMIERZ DOKTÓR	423
Socjologiczne koncepcje zarządzania — historyczne źródła i nurty współczesne • Funkcje zarządzania • Zasady zarządzania • Metody zarządzania	
ZAUFANIE PIOTR SZTOMPKA	427
Problematyka zaufania w socjologii • Pojęcie zaufania • Treść zaufania • Obiekty obdarzane zaufaniem • Zasadność zaufania lub nieufności • Kultura zaufania • Determinanty kultury zaufania • Funkcje zaufania i nieufności	

ZAWÓD HENRYK DOMAŃSKI	433
Zawód jako kategoria opisu zmieniających się stosunków społecznych • Zawód jako tradycyjny przedmiot badań w socjologii • Konceptualizacja i operacjonalizacja zawodu w badaniach socjologicznych • Zawód jako zmienna wyjaśniająca • Obszary badań, problemy, propozycje nowych rozwiązań	
ZNAMIEROWSKI CZESŁAW ANDRZEJ KOJDER	442
Refleksje metodologiczne • Ontologia społeczna • Koncepcja norm • Ocena moralna i postulat życliwości powszechnej • Demokracja	
ZWIĄZKI ZAWODOWE LESZEK GILEJKO	448
Ewolucja celów i sposobów działania • Modele ruchu zawodowego • Socjologia syndykalizmu	
ZWYCZAJ JAN GRAD	452
Zwyczaje jako zachowania indywidualne • Zwyczaje jako zachowania zbiorowe • Zwyczaj (obyczaj) a sankcje społeczne • Mores i folkways • Obyczaje jako akty komunikowania kulturowego	
WSPOMNIENIE O WŁADYSŁAWIE KWAŚNIEWICZU HIERONIM KUBIAK	457